

LIMBA ROMÂNĂ – ABORDĂRI TRADIȚIONALE ȘI MODERNE**THE ROMANIAN LANGUAGE - TRADITIONAL AND MODERN APPROACHES****Oana COZMA****Universitatea Babeș-Bolyai, Cluj-Napoca****Abstract**

This is a survey of the most interesting presentations published in the volume The Romanian Language-Modern and Traditional Approaches. The paper works reproduced here were presented at the international conference organized by the Romanian Language Department and Language, Culture and Civilization Department from the Faculty of Letters of "Babeș-Bolyai" University. The great variety of the presented topics determines the interest of all those that are keen on the Romanian language.

Keywords: *modern approaches, Romanian language, linguistics, romance languages, diachrony, lexico-grammatical analysis, phonetic structure*

Cuvinte cheie: *abordări moderne, limba română, lingvistică, context romanic, diacronie, analiză lexico-grammaticală, structura fonetică*

La *Presa Universitară Clujeană* a apărut în acest an, 2009, volumul *Limba română – abordări tradiționale și moderne*. Sunt reunite aici lucrările prezentate la Colocviul internațional organizat de Catedra de limba română și Departamentul de limbă, cultură și civilizație ale Facultății de Litere a Universității Babeș-Bolyai, Cluj-Napoca. Evenimentul a avut loc în perioada 19-20 octombrie 2007. Editorii volumului sunt reprezentanți ai școlii lingvistice clujene și nu numai: G.G. Neamțu, Ștefan Gencăraș, Adrian Chircu.

Colocviul organizat în 2007, ale cărui studii au fost publicate în sus menționatul volum, a beneficiat de participarea majorității universităților românești, precum și a universităților și centrelor de cercetare a limbii române din Franța, Germania, Cehia, Polonia, Ucraina, Ungaria.

Cartea păstrează structura colocviului, astfel că lucrările sunt publicate în șase mari capitole, corespunzătoare secțiunilor de prezentare la colocviu: I *Structura gramaticală a limbii române*; II *Structura lexico-grammaticală și fonetică a limbii române*; III *Limba română în context romanic și european*; IV *Perspective diacronice și diatopice asupra limbii române*; V *Abordări moderne în studiul limbii române*; VI *Însușirea limbii române în medii interne și medii externe*. Înaintea acestor șase capitole sunt redată comunicările în plen ale profesorilor universitari Luisa Valmarin, G.G. Neamțu și Rudolf Windisch.

Prima sesiune, cea care privește *Structura gramaticală a limbii române*, cuprinde un număr de zece articole care iau în discuție teme dintre cele mai interesante, dar și controversate în același timp. Construcțiile cu prepoziție, verbul *a fi*, impersonalul în limba română, predicatul nominal, circumstanțialele cumulative, opozitive și exceptive, adjectivul posesiv, pronumele reflexive sunt aspecte cărora li s-au propus soluții în mare parte în accord cu bibliografia lingvistică a școlii clujene. Problematika lui *al* a suscitat tema mai multor articole, luându-se în discuție abordările tradiționale, cele ale GALR 2005 și neajunsurile acestora. Unul dintre articole arată marele pas înainte făcut de GALR 2005 în a-l considera pe *al* pronume semiindependent, însă fără a oferi o soluție unitară pentru toate ocurențele sale.

În *Structura lexico-semantico-fonetică și fonetică a limbii române* apar paisprezece articole care aduc contribuții în direcțiile categoriilor lexico-semantice ale vocabularului. Sunt luate în discuție

productivitatea derivatelor prefixale sau sufixale (derivatele cu prefixul *euro-*) sau aspectele semantice ale derivatelor în *-tor*. Ponderele anglicismelor în DOOM 2 și adaptarea semantică a neologismelor sunt teme de actualitate și care suscită interes. Discutarea și elucidarea unor probleme în ceea ce privește omonimele/ cuvintele polisemantice sau paronimele și confuziile paronimice este extremă de pertinentă și binevenită. Un articol interesant are ca subiect perspectivele modernizării cercetării lexicografice românești și rezultatele în demersul de elaborare a formatului electronic al DLR.

Al treilea mare capitol *Limba română în context romanic și european* cuprinde lucrări ale colocviului, nouă la număr, care evidențiază relațiile cu lexicul unor limbi romanice (mai ales franceza și spaniola), precum și cu cel al unor limbi ca ceha, polona sau ucraineana. S-au urmărit frazeologismele din română în raport cu cele din limba rusă, precum și utilizarea cuvintelor *sâmbătă* și *duminică* în română și polonă. S-au supus analizei specificul sistemului conceptual în paremiologia română și în cea rusă. Sunt articole bine documentate care atrag prin perspectiva etnolingvistică propusă faptelor studiate. Consecințele interacțiunilor pe care le are româna nu s-au limitat doar la nivelul lexical; astfel, s-au identificat influențe externe în clasa adverbului, s-a definit modul verbal prin raportare la gramaticile limbilor romanice. S-au realizat aici și o serie de observații cu privire la topică în română și unele limbi europene. La această secțiune, apar articole care și-au propus marcarea rolului unor lingviști și ale unor centre în promovarea românisticii, mai ales la Cracovia și Kiev.

Interesul pentru *Perspectivile diacronice și diatopice asupra limbii române* este subliniat prin apariția unor lucrări ce au propus investigarea păstoritului în graiurile dacoromâne sudice, apoi cercetarea lexicului maramureșean din unghi istoric, prin urmărirea aspectelor care apar în Manuscrisul 45. S-a investigat fenomenul polinomial și a cauzelor prin care se explică abundența terminologică referitoare la numele de țări.

Secțiunea *Abordări moderne în studiul limbii române* cuprinde zece articole cu o tematică extremă de variată. Se vorbește despre modale ca strategie a politeției, integratorii discursivi în limba română. Se definește fenomenul egocentrismului discursiv în raport cu alte concepte. Se realizează o analiză pragmatică a lui *deci* în limba română făcându-se o comparație cu franceza și un studiu diacronic în urma căruia se concluzionează că *deci* neconclusiv nu este un tic verbal național, nici un cuvânt la modă, nici rezultatul unei pragmatizări.

Cel din urmă capitol al lucrării, *Însușirea limbii române în medii interne și medii externe* cuprinde o singură lucrare care tratează aspectele novatoare în predarea limbii române ca limbă străină, reperele pentru delimitarea nivelurilor de competență lingvistică, precum și metodele de testare a competenței lingvistice, tipul exercițiilor gramaticale utilizate în testarea cunoscută deja sub sigla RLS.

Cartea mai cuprinde, așa cum am menționat mai sus, prezentările în plen ale profesorilor universitari Luisa Valmarin de la Universita degli Studi di Roma. La Sapienza, care a vorbit despre *Contribuția lui G.I.Ascoli la studiul lingvisticii românești în Italia*. Prezentarea și-a propus să stabilească locul limbii române printre preocupările lui Ascoli și în același timp să observe dacă opera sa oferă contribuții importante pentru o cunoaștere mai bună a limbii noastre. Acest demers are ca punct de plecare analiza studiilor tânărului lingvist pentru a continua cu alte studii.

Plecând de la clasificarea semantică a cuvintelor la Coșeriu, profesorul G.G.Neamțu se ocupă de *Mijloace de marcare în expresie a înțelesului categorical în română*. Mijloacele inventariate cuprind: elemente lexicale, sufixe lexicale și lexico-gramaticale specializate, convertori sau mijloace de conversiune și elemente de flexiune specifică diferitelor clase de cuvinte.

Gimbatista Vico și începuturile pragmaticii este prezentarea susținută de Rudolf Windisch. Având intenția de a releva un punct comun între viziunea și limbajul lui Vico și pragmatism, prezentarea începe cu ideile importante ale acestor puncte de vedere dezvoltate în opera lui Vico, *Scienza Nuova*, pentru a continua cu argumentele care ar putea justifica asocierea lui Vico acestei noi științe a limbajului.

Cartea oferă o tematică extrem de largă, diversă, ceea ce o face interesantă și utilă unui număr mare de studenți, profesori, în general tuturor celor interesați și pasionați ai fenomenului lingvistic.

Așa cum s-a arătat în această prezentare, volumul *Limba română – abordări tradiționale și moderne* cuprinde o mare varietate de teme, soluții avansate, argumente și contraargumente, fiecare încercând să ofere o poziționare cât mai corectă a ceea ce este tradițional și a ceea ce este modern în abordarea limbii române în deplină concordanță cu modul de abordare a școlii clujene.